
УРОК № 21

- Тема.** Дзвінки і глухі приголосні звуки, вимова їх наприкінці слова та складу.
- Мета:** навчати дітей розпізнавати дзвінки та глухі приголосні звуки; розвивати фонематичний слух; збагачувати словниковий запас учнів; підтримувати цікавість до світу слів та звуків рідної мови.
- Обладнання:** таблиці «Дзвінки і глухі приголосні звуки»; парні предметні малюнки за змістом уроку.

Хід уроку

I. ПЕРЕВІРКА ДОМАШНЬОГО ЗАВДАННЯ

- Які слова ви проаналізували вдома? Назвіть звуки цих слів.
- Яка буква позначає на письмі перші два звуки слова *щось*? (*Звукове сполучення [шч] позначає літера щ.*) Чому ж тоді в цьому слові однакова кількість букв і звуків? (*Тому що знак м'якшення звука не позначає, він позначає м'якість попереднього приголосного [с']*.)

II. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ ТА ЗАВДАНЬ УРОКУ

Учитель. Сьогодні на уроці ви дізнаєтесь, які приголосні звуки називають дзвінками та глухими. Ми познайомимося з особливостями вимови цих звуків та вчитимемося розпізнавати їх у словах.

III. ПЕРВИННЕ СПРИЙНЯТТЯ ТА УСВІДОМЛЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Читання та обговорення вірша Г. Кирпи (с. 31, вправа 1).

Діти знайомляться з віршиком, виразно читаючи його вголос.

Запитання за віршем

- Про кого розповідається у віршику?
- Який предмет убрання був у жабки?
- Розкажіть, який вигляд мала ця шапка. Як ставилася жабка до своєї зеленої шапочки?
- Якою уявляється вам казкова жабка з віршика?

2. Виконання графічних та фонематичних завдань до тексту.

- 1) Переписування підкреслених слів *жабка*, *шапка*. Визначення звуків, що відрізняють ці слова (початкові звуки [ж] і [ш], звуки всередині слова [б] і [п]). Порівняння буквеного позначення та вимови цих звуків. Учитель підводить дітей до висновку: звуки [ж], [б] вимовляються дзвінко, з голосом та шумом, а коли ми вимовляємо звуки [ш] та [п], чується тільки шум.
- 2) Переписування останнього речення віршика. Визначення слів — назв предметів та істот (відповідають на питання *хто? що?*) та слова — назви дії (відповідає на питання *що робить?*). Учні підкреслюють знайдені слова відповідно однією та двома лініями.

І носить ту шапку жабка, бо то її найкраща шапка.

3. Завдання підвищеної складності.

Педагог допомагає дітям поміркувати і дати відповідь: слова, в якому дві букви і три звуки, в останньому реченні немає. У ньому чотири двобуквених слова: *ту*, *бо*, *то*, *її*. Перші три слова містять стільки ж звуків, скільки в них і букв. У слові *її* букв також дві, але звуків не три, а аж чотири: [й], [і], [й], [і]; [йййй].

4. Фізкультхвилинка.

5. Робота з підручником (с. 31–32, вправа 2).

- 1) Читання пар слів. Визначення й порівняння вимови звуків, які позначають підкреслені літери.

Висновки учнів: звуки [б], [г], [г'], [д], [д'], [з], [з'], [ж], [дж], [дз], [дз'] вимовляються з голосом і шумом, дзвінко. Звуки [п], [х], [к], [т], [т'], [с], [с'], [ш], [ч], [ц], [ц'] вимовляються лише за допомогою шуму, утворюються без голосу, вимовляються глухо.

- 2) Робота з таблицею «Дзвінки і глухі звуки» (аналогічні таблиці вчитель розміщує перед класом на дошці). Фонематичні вправи (порівняння парних звуків дзвінкий-глухий та їх вимови).
- 3) Ознайомлення з таблицею «Дзвінки приголосні, що не мають пари». Діти вимовляють звуки та називають букви, якими позначаються ці звуки на письмі. Учитель пояснює класу, що ці звуки не мають парних глухих звуків, тому нижній рядок таблички порожній.

6. Ознайомлення з правилом про вимову дзвінких та глухих приголосних звуків (підручник, с. 32).

Учні читають правило. Учитель перевіряє, чи зрозумілий дітям зміст правила.

- Про які види звуків ви дізналися з прочитаного правила?
- Які звуки називаються дзвінкими? Які звуки ми називаємо глухими?
- Поясніть, чим відрізняється вимова дзвінких і глухих приголосних звуків.
- Як в українській мові вимовляються дзвінки приголосні [б], [д], [г] у словах *козуб, відро, сніг*? Поясніть, чому ці звуки вимовляються дзвінко. (Бо в цих словах вони розміщені або наприкінці складу (від-ро), або наприкінці слова (козуб, сніг).)

7. Опрацювання тексту «Фотограф» (с. 32, вправа 3).

1) Читання уривка оповідання.

2) Виконання завдань до тексту.

Переписування першого абзацу зі вставленням пропущених літер у слова: *фотограф, дуже, фотографій, злічити, фотоапаратом, можна.*

Визначення звуків, які позначають вставлені в слова букви, та їх виду ([ф] — глухий звук, [ж] та [з] — дзвінки).

Вимовляння у виділених словах глухих та дзвінких приголосних звуків:

Фотограф — [ф], [т] — глухі, [г], [р] — дзвінки, останній [ф] — глухий звук.

Зробив — [з], [р], [б], [в] — усі звуки дзвінки.

Стільки — [с], [т'] — глухі, [л'] — дзвінкий, [к] — глухий звук.

Хвалили — [х] — глухий, [в], [л], [л] — дзвінкі звуки.

IV. ПІДСУМОК УРОКУ

- З якими видами приголосних звуків ми познайомилися на уроці?
- Які приголосні звуки вимовляються з голосом та шумом? Які звуки вимовляються лише з шумом, утворюються без голосу?
- Наведіть приклади дзвінких і глухих приголосних звуків та слів із ними.

V. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. Переписати другий абзац тексту із вправи 3 (с. 32).

2. Порівняти вимову виділених слів.

3. Виконати звуко-буквений аналіз слів *нього, знімок*.

Нього — [= ́ | - ́], [н'ó | го];

знімок — [- = ́ | - ́-], [зн'í | мок].